

HE 133/2011 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annettua lakia siten, että tuomioistuin tekee väestötietojärjestelmään talletettavia tietoja koskevat ilmoitukset sähköisesti suoraan väestötietojärjestelmään tai

manuaalisesti asiassa toimivaltaiselle maistraatille nykyisin vastaanottajatahoksi säädetyn Oikeusrekisterikeskuksen sijaan.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä helmikuuta 2012.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä (372/2010), jäljempänä tietojärjestelmälaki, laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuisistaan (373/2010), jäljempänä ilmoitusvelvollisuuslaki, sekä muut näiden lakien säätämiseen liittyvät muutokset erityislainsäädäntöön ovat tulleet voimaan 1.12.2010.

Tietojärjestelmälaissa säädetään lainkäyttöasioiden käsittelyä ja täytäntöönpanoa sekä oikeusministeriön hallinnonalan tutkimus- ja suunnittelutoimintaa palvelevasta valtakunnallisesta tietojärjestelmästä, siihen talletettavista tiedoista, talletettujen tietojen luovuttamisesta ja muusta käsittelystä sekä tuomioistuinten, syyttäväviranomaisten ja oikeusaputoimistojen velvollisuudesta liittyä tietojärjestelmään ja toimittaa siihen tietoja. Oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä muodostuu kolmesta eri osasta, joita ovat ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmä, diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallinen käsittelyjärjestelmä sekä raportointi-, tilasto- ja arkistojärjestelmä. Rekisterinpitoon liittyvä päävastuu on Oikeusrekisterikeskuksella.

Ilmoitusvelvollisuuslaissa säädetään sellaista tuomioistuinten ilmoitusvelvollisuuksista, joista ei ole säädetty erityislaeissa. Ilmoitusvelvollisuudesta voidaan laissa annetun valtuutuksen perusteella säätää tarkemmin oikeusministeriön asetuksella. Tuomioistuimet on useissa erityislaeissa veloitettu ilmoittamaan ratkaisuisistaan eri rekistereihin. Esimerkiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009), jäljempänä väestötietojärjestelmälaki, on tuomioistuimille säädetty velvollisuus ilmoittaa tietyistä ratkaisuisistaan. Ilmoitusvelvollisuuslain 3 §:n mukaan tuomioistuin toteuttaa sille väestötietojärjestelmälaissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toimittamalla ratkaisuaan koskevat tiedot Oikeusrekisterikeskukselle väestötietojärjestelmään välitettäväksi.

Tällä hetkellä suurin osa kärjäoikeuksien väestötietojärjestelmään tekemistä ilmoituksista välitetään konekielisesti Tuomas-

järjestelmästä, joka on osa valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmää. Tiedot kulkevat tuomioistuinta sähköisinä ilmoituksina väestötietojärjestelmään. Osa ilmoituksista tehdään manuaalisesti tuomioistuinten ja maistraattien välillä. Näiden väestötietojärjestelmään tehtävien ilmoitusten lähettäminen perustuu tällä hetkellä tuomioistuinten ilmoituksista väestötietojärjestelmään annettuun asetukseen (808/1995). Kärjäoikeuden ilmoitus voidaan kyseisen asetuksen 2 §:n mukaan tehdä konekielisesti oikeusministeriön määräämällä tavalla. Asetuksessa on listattu asiaryhmät, joissa annetuista ratkaisuisista tuomioistuimen on tehtävä ilmoitus väestötietojärjestelmään. Suurin asiaryhmä on holhustoimilain mukaiset toimintakelpoisuuden rajoittamista ja edunvalvontaa koskevat ratkaisut, jotka ainakin toistaiseksi tehdään manuaalisesti. Tuomioistuimilla on ilmoitusvelvollisuus näissä asioissa myös väestötietojärjestelmälain 23 §:n sekä holhustoimesta annetun lain (442/1999) 65 §:n perusteella väestörekisterikeskukselle tai maistraateille, jotka ovat pääasiallisia väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjiä.

Ilmoitusvelvollisuuslaissa edellytetään, että väestötietojärjestelmään merkittävät tiedot toimitetaan Oikeusrekisterikeskukselle. Näiden tietojen toimittaminen Oikeusrekisterikeskukselle on kuitenkin turhaa ja lakia esitetäänkin muutettavaksi niin, että väestötietojärjestelmään manuaalisesti ilmoitettavat ratkaisutiedot annettaisiin suoraan nykyisen käytännön mukaisesti maistraateille. Tuomas-järjestelmään merkittävässä olevat tiedot välittyvät tuomioistuinta suoraan väestötietojärjestelmään.

Tuomioistuinten ilmoituksista väestötietojärjestelmään annetun asetuksen kumoaminen on edellytyksenä sille, että Oikeusrekisterikeskus voi tietojärjestelmälain mukaisena rekisterinpitäjänä antaa tuomioistuimille ohjeet tietojen merkitsemisestä järjestelmään. Kumottavan asetuksen tilalle on annettava uusi säännös tietojen toimittamisesta, joka on tarkoitus toteuttaa lisäämällä tietojen merkitsemisestä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitus-

järjestelmään annetun oikeusministeriön asetuksen (1024/2010) 3 §:ään maininta tuomioistuinten väestötietojärjestelmää koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Nämä muutokset on tarkoituksenmukaista toteuttaa aikataulullisesti samaan aikaan ilmoitusvelvollisuuslain muutoksen kanssa.

2 Ehdotetut muutokset

Ilmoitusvelvollisuuslain 3 §:ää esitetään muutettavaksi niin, että ilmoitus väestötietojärjestelmään tallettavista tiedoista säädettäisiin tehtäväksi suoraan väestötietojärjestelmään. Tällä tarkoitetaan tallettamista Tuomas-järjestelmään, mistä tiedot välittyvät sähköisesti ja automaattisesti väestötietojärjestelmään. Mikäli kyse on tiedoista, joita ei voida välittää Tuomas-järjestelmän avulla, ne tulisi toimittaa toimivaltaiselle maistraatille, joka välittäisi tiedot rekisteriin.

Voimassa olevan lain 3 §:n säännös ratkaisutietojen välittämisestä Oikeusrekisterikeskukselle perustuu siihen, että lain valmistelussa ei ole riittävällä tavalla tunnettu käytössä olevaa menettelyä, johon sekä Väestörekisterikeskus että maistraatit ovat olleet tyytyväisiä. Oikeusrekisterikeskus on turha sivupolku nykyisin tosiasiaassa noudatettavaan käytäntöön, jossa suurin osa väestötietojärjestelmään merkittävistä tiedoista välitetään Tuomas-järjestelmästä suoraan sähköisesti. Paperi-ilmoitusten kierrättäminen Oikeusrekisterikeskuksen kautta viivästyttäisi tietojen välittymistä verrattuna siihen, että tieto kulkee suoraan tuomioistuinten ja maistraattien välillä. Ehdotetulla muutoksella on siten tarkoituksena saattaa voimassa olevan lain sisältö vastaamaan todellisuudessa vallitsevaa käytäntöä.

Tietojen merkitsemisestä tietojärjestelmään säädettäisiin tarkemmin oikeusministeriön asetuksella tietojen merkitsemisestä. Sen 3 §:ään on tarkoitus lisätä uusi 2 momentti, jonka mukaan pykälän 1 momentissa oikeushallinnon viranomaisille asetettu velvollisuus tallettaa tekemänsä ratkaisu oikeushallinnon tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään koskisi myös väestötietojärjestelmälain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä.

Oikeusministeriön asetukseen tehtävän lisäyksen seurauksena vanha asetus tuomioistuimen ilmoituksista väestötietojärjestelmään voidaan kumota. Tulevaisuudessa on pyrkimyksenä kehittää oikeushallinnon tietojärjestelmiä siten, että mahdollisimman suuri osa viranomaisille lähetettävistä ilmoituksista välitetään sähköisesti. Näin ollen tavoitteena on järjestelmä, jossa myös edunvalvontailmoitukset kulkisivat konekielisesti tuomioistuinten ja väestörekisterinpitäjien välillä. Asetuksen kumoamisen seurauksena toimivalta ohjeistaa tuomioistuimia tietojärjestelmään tehtävien merkintöjen osalta siirtyä tältäkin osin Oikeusrekisterikeskukselle oikeusministeriön sijaan, mihin tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön uudistamisella on pyritty.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Esityksellä ei ole vaikutuksia viranomaisten toimintaan, koska väestötietojärjestelmään tehtävät ilmoitukset kulkevat nykyisellään vakiintuneen käytännön mukaisesti tuomioistuinten ja väestörekisterinpitäjien välillä joko Tuomas-järjestelmässä tai manuaalisesti. Näiden tietojen toimittaminen Oikeusrekisterikeskukselle ei ole tarpeen, joten lakimuutoksella ei ole vaikutusta sen toimintaan.

4 Asian valmistelu

Tämä esitys on valmisteltu oikeusministeriön oikeushallinto-osastolla.

Asiassa on pyydetty lausunto Oikeusrekisterikeskukselta ja Väestörekisterikeskukselta. Lausunnonantajat ovat pitäneet ehdotusta kannatettavana ja esittäneet joitakin huomioita sen toteuttamisesta. Nämä seikat on otettu huomioon lakiehdotusta kirjoitettaessa.

5 Voimaantulo

Tämä laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä helmikuuta 2012.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tarkoituksena on, että tietojen merkitsemisestä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjes-

telmään annetun oikeusministeriön asetuksen muutos tulee voimaan samanaikaisesti.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus.

Lakiehdotus

Laki

tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan annetun lain (373/2010) 3 § seuraavasti:

3 §

Tiedon tallettaminen väestötietojärjestelmään merkitsemistä varten

Tuomioistuimien toteuttaa sille väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toimittamalla tiedot väestötietojärjestelmään.

Oikeusministeriön asetuksella voidaan sääntää, että tuomioistuimien toteuttaa 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tallettamalla ratkaisuaan koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään välitettäväksi vä-

estötietojärjestelmään. Merkinnän tekemiseen ja tietojen toimittamiseen sovelletaan, mitä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

Jos tietoja ei voida toimittaa 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, tuomioistuimen on toimitettava tiedot asiassa toimivaltaiselle maistraatille väestötietojärjestelmään välitettäväksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

*Liitteet
Rinnakkaisteksti*

Laki

tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan annetun lain (373/2010) 3 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

*Tiedon tallettaminen väestötietojärjestelmään
merkitsemistä varten*

Tuomioistuin toteuttaa sille väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toimittamalla tiedot *Oikeusrekisterikeskukselle* väestötietojärjestelmään välitettäväksi.

Oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää, että tuomioistuin toteuttaa 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tallettamalla ratkaisuaan koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään välitettäväksi väestötietojärjestelmään. Merkinnän tekemiseen ja tietojen toimittamiseen sovelletaan, mitä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

Ehdotus

3 §

*Tiedon tallettaminen väestötietojärjestelmään
merkitsemistä varten*

Tuomioistuin toteuttaa sille väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toimittamalla tiedot *(kumottu)* väestötietojärjestelmään *(kumottu)*.

Oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää, että tuomioistuin toteuttaa 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tallettamalla ratkaisuaan koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään välitettäväksi väestötietojärjestelmään. Merkinnän tekemiseen ja tietojen toimittamiseen sovelletaan, mitä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

Jos tietoja ei voida toimittaa 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, tuomioistuimen on toimitettava tiedot asiassa toimivaltaiselle maistraatille väestötietojärjestelmään välitettäväksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Asetusluonnos

Oikeusministeriön asetus**tietojen merkitsemisestä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään annetun oikeusministeriön asetuksen 3 ja 6 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 20

Oikeusministeriön päätöksen mukaisesti muutetaan tietojen merkitsemisestä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään annetun oikeusministeriön asetuksen (1024/2010) 3 § sekä 6 §:n 2 ja 3 momentti seuraavasti:

3 §

Tietojen merkitseminen tietojärjestelmään

Oikeushallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmään liittyneiden oikeushallinnon viranomaisten on talletettava tekemänsä ratkaisu tai sen tuomiolauselman ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään sekä tehtävä siihen ratkaisemastaan asiasta ne merkinnät, jotka ovat tarpeen sille sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002), rikesakkomennettelystä annetussa laissa (66/1983), tieliikennelaissa (267/1981), rikosrekisterilaissa (770/1993), sotilasoikeudenkäyntilaissa (326/1983), sotilaskurinpitolaissa (331/1983), yhdyskuntapalvelusta annetussa laissa (1055/1996), vankeuslaissa (767/2005), nuorisorangaistuksesta annetussa laissa (1196/2004), metsästyslaissa (615/1993) ja eläinsuojelulaissa (247/1996) säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvien osin väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista-

annetussa laissa (661/2009) säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä.

6 §

Ilmoitusten välittäminen eräissä tapauksissa.

—————
Oikeusrekisterikeskuksen on toimitettava tuloste ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä:

1) metsästyskieltoa koskevaksi ilmoitukseksi kieltoon määrätyn henkilön kotipaikan poliisille ja metsästäjärekisterin pitäjälle käräjä- tai hovioikeuden määrättyä henkilön metsästyslain mukaiseen metsästyskieltoon;

2) sotilasarvon menettämistä koskevaksi ilmoitukseksi pääesikunnalle käräjäoikeuden tai hovioikeuden määrättyä henkilön rikoslain 2 luvun 14 a §:n nojalla menettämään sotilasarvonsa.

Korkeimman oikeuden metsästyskieltoa ja sotilasarvon menettämistä koskevan ratkaisun jäljennös on toimitettava viranomaisille noudattaen, mitä 2 momentissa säädetään.

—————
Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä päivänä kuuta 20 .

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Hallitussihteeri Merja Väisänen